

Ordklasser

Dansk

Hvad er et
udsagnsord?

Navn:

Klasse:

Indholdsfortegnelse

Navneord	2
Bestemt ental	3
Ubestemt flertal	4
Bestemt flertal	5
Sammensatte ord	6
Udsagnsord	8
Udsagnsord i datid	9
Bydemåde	10
Tillægsord	12
Gradbøjning af tillægsord	13
Forholdsord	15 - 16
Opsamlingsøvelse	17

Alle ord kan inddeles i ordklasser. I dette hæfte skal du lære om **navneord**, **udsagnsord**, **tillægsord** og **forholdsord**.

Navneord

Navneord er personer, dyr og ting. Det kan være ord som **kat**, **hus**, **æble** og **pige**.

Ubestemt ental

Navneord kan bøjes på flere måder. Nu skal du arbejde med navneord i **ubestemt ental**.

Ental betyder, at der kun er én.

Ubestemt betyder, at det ikke er en bestemt en, man taler om.

I ubestemt ental sætter vi **en** eller **et** foran navneordet:

en kat

et hus

De navneord, som vi sætter **en** foran, kalder vi for **n-ord**.

De navneord, som vi sætter **et** foran, kalder vi for **t-ord**.

Skriv en eller et foran ordet.

_____ øje

_____ gås

_____ glas

_____ snemand

_____ flodhest

_____ æg

_____ brød

_____ sommerfugl

Bestemt ental

Nu skal du arbejde med navneord i **bestemt ental**.

Ental betyder, at der kun er én.

Bestemt betyder, at man taler om en bestemt en.

I bestemt ental sætter vi **-en** eller **-et** bag på navneordet.

De ord, som vi sætter **en** foran i ubestemt form (**n-ord**), får **-en** bag på i bestemt form:
en avis - **avisen**

De ord, som vi sætter **et** foran i ubestemt form (**t-ord**), får **-et** bag på i bestemt form:
et hus - **huset**

Skriv ordet i bestemt ental på linjen.

en hund _____

et får _____

en film _____

en orm _____

en sky _____

en kind _____

et lys _____

en bil _____

et skab _____

et hus _____

en gris _____

et ur _____

Ubestemt flertal

Nu skal du arbejde med navneord i **ubestemt flertal**.

Flertal betyder, at der er mere end én.

Ubestemt betyder, at det ikke er nogen bestemte, man taler om.

De fleste navneord får **-r**, **-er** eller **-e** bag på i ubestemt flertal:

et æble - to æbler

en sky - to skyer

en ørn - to ørne

Skriv ordet i ubestemt flertal på linjen.

1. en vej	→	to	_____ veje
2. en tomat	→	to	_____
3. en dag	→	to	_____
4. en citron	→	to	_____
5. en fugl	→	to	_____
6. et træ	→	to	_____
7. en dyne	→	to	_____
8. en saks	→	to	_____
9. en abe	→	to	_____
10. et bord	→	to	_____
11. en slange	→	to	_____
12. et vindue	→	to	_____
13. en stol	→	to	_____
14. en gris	→	to	_____
15. en måne	→	to	_____

Bestemt flertal

Nu skal du arbejde med navneord i **bestemt flertal**.

Flertal betyder, at der er mere end en.

Bestemt betyder, at det er nogle bestemte af slagsen, man taler om.

De fleste navneord får **-ne** bag på den ubestemte flertalsform i bestemt flertal:

et æble - to æbler - alle æblerne

Skriv ordet i bestemt flertal på linjen.

1. en farve	→	to farver	→	alle	<u>farverne</u>
2. en hund	→	to hunde	→	alle	<u> </u>
3. et hæfte	→	to hæfter	→	alle	<u> </u>
4. en kjole	→	to kjoler	→	alle	<u> </u>
5. en pose	→	to poser	→	alle	<u> </u>
6. en banan	→	to bananer	→	alle	<u> </u>
7. en mund	→	to munde	→	alle	<u> </u>
8. et telt	→	to telte	→	alle	<u> </u>
9. en sæl	→	to sæler	→	alle	<u> </u>
10. en bi	→	to bier	→	alle	<u> </u>
11. en abe	→	to aber	→	alle	<u> </u>
12. en orm	→	to orme	→	alle	<u> </u>
13. en kage	→	to kager	→	alle	<u> </u>
14. en seng	→	to senge	→	alle	<u> </u>
15. et skilt	→	to skilte	→	alle	<u> </u>

Sammensatte ord

Mange ord er sammensatte ord.

Det betyder, at ordet er sat sammen af to ord.

Her er to eksempler:

politi + bil = politibil

spor + hund = sporhund

Find det ord, der kan stå bag begge ord.

Brug følgende ord (hvert ord må kun bruges én gang):

tøj - mand - bil - hus - børste - kage - bold

drømme-
små-

+

kage

brand-
racer-

+

mode-
sylte-

+

trold-
land-

+

hoppe-
stik-

+

hår-
tand-

+

lege-
syge-

+

Sæt ring om navneordet i hver sætning.

Noras horn sidder fast.

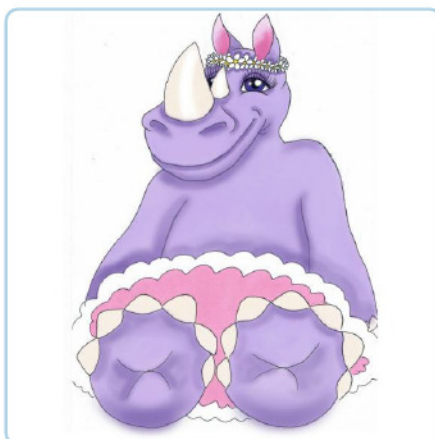
Katie står på ét ben.

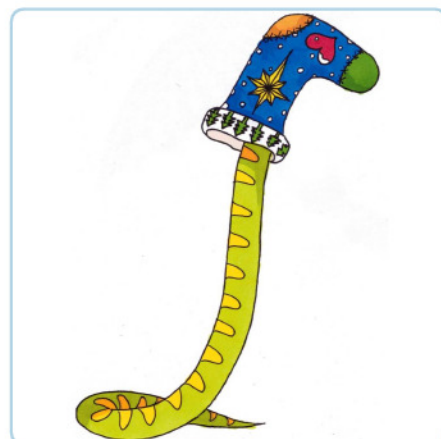
Nora bager med sin mor.

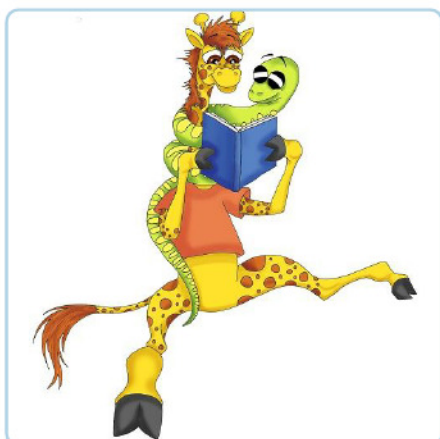
Katie og Leo taler om en bog.

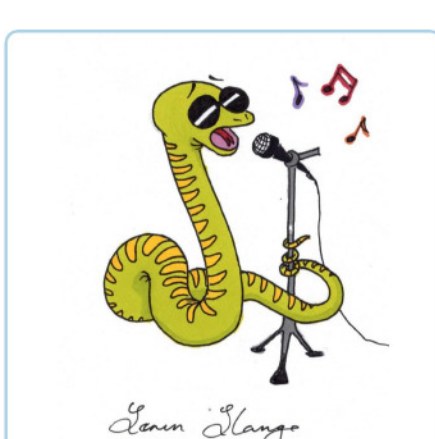
Nora har en krans på.

Søren har en sok på.

Georg og Søren læser en bog.

Søren synger i en mikrofon.

Leo spiller med en bold.

Udsagnsord

Udsagnsord fortæller om noget, vi gør.

Nutid og navnemåde

Nu skal du arbejde med udsagnsord i **navnemåde** og **nutid**.

I **navnemåde** sætter vi **at** foran ordet:

at gå **at** spise

Nutid er noget, vi gør lige nu. I nutid sætter vi **-r** eller **-er** bag på ordet:

jeg går jeg spiser

Skriv ordet i nutid på linjen.

1. at sove	→	jeg	sover
2. at læse	→	jeg	
3. at gå	→	jeg	
4. at male	→	jeg	
5. at løbe	→	jeg	
6. at køre	→	jeg	
7. at hilse	→	jeg	
8. at råbe	→	jeg	
9. at spise	→	jeg	
10. at hoppe	→	jeg	
11. at flytte	→	jeg	
12. at rejse	→	jeg	

Udsagnsord i datid

Nu skal du arbejde med udsagnsord i **datid**.

Datid er noget, der allerede er sket, fx i går eller for en uge siden.

De fleste udsagnsord får endelsen **-ede** eller **-te** bagpå i datid:

dans - jeg **dansede**

spis - jeg **spiste**

Nogle udsagnsord bøjes anderledes. De bøjes **uregelmæssigt**.

De bøjes forskelligt og følger ikke nogen bestemte regler:

gå - jeg **gik**

drik - jeg **drak**

Skriv ordet i datid.

1. tal	→	jeg	<u>talte</u>
2. tænk	→	jeg	<u> </u>
3. kør	→	jeg	<u> </u>
4. læs	→	jeg	<u> </u>
5. spis	→	jeg	<u> </u>
6. smil	→	jeg	<u> </u>
7. gab	→	jeg	<u> </u>
8. tegn	→	jeg	<u> </u>
9. betal	→	jeg	<u> </u>
10. elsk	→	jeg	<u> </u>
11. ring	→	jeg	<u> </u>
12. vask	→	jeg	<u> </u>

Bydemåde

Nu skal du arbejde med udsagnsord i **bydemåde**.

Bydemåde er den korteste form af udsagnsordet. Vi bruger den, når vi skal bede nogen om at gøre noget:

Vask hænderne

Luk døren

Skriv ordet i bydemåde på linjen.

1. at blande	→	<u>Bland</u>	dig udenom.
2. at skrive	→	_____	brevet nu.
3. at løbe	→	_____	en tur.
4. at lytte	→	_____	til mig.
5. at køre	→	_____	en tur.
6. at gå	→	_____	din vej.
7. at male	→	_____	væggen.
8. at huske	→	_____	din madpakke.
9. at røre	→	_____	ved den.
10. at vise	→	_____	mig gaven.
11. at blive	→	_____	her.
12. at skrive	→	_____	min opgave.
13. at fortælle	→	_____	en historie.
14. at gemme	→	_____	bogen.
15. at lægge	→	_____	blyanten her.

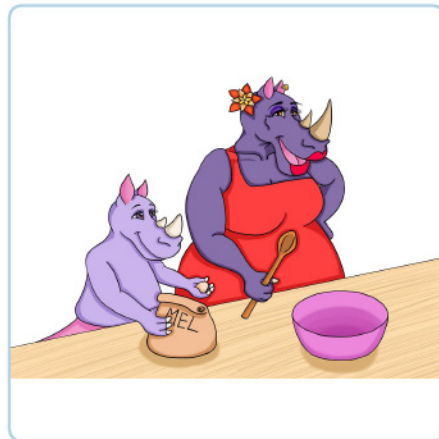
Sæt ring om udsagnsordet i hver sætning.

Nora danser alene.

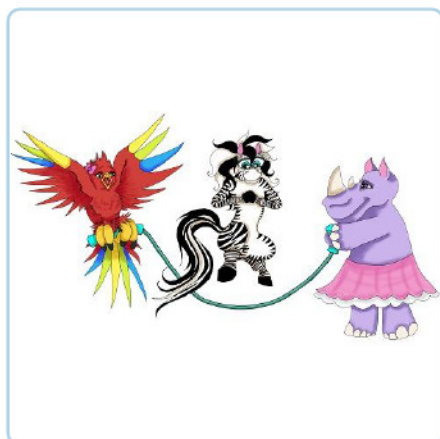
Benny skater.

Nora bager med sin mor.

Thøger ser på kagedåsen.

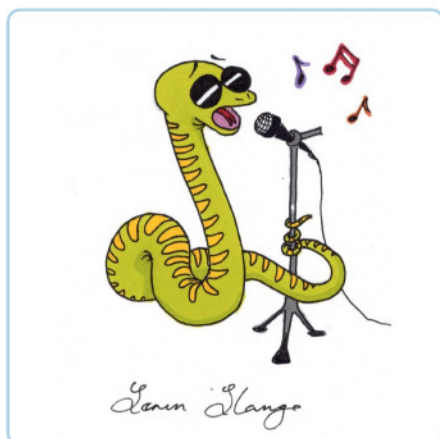
Nora, Paula og Zandra leger.

Tage kigger i en lup.

Viktor står med en bog.

Søren synger højt.

Viktor og Georg løber hurtigt.

Tillægsord

Tillægsord er ord som **smuk, dum, sød, god, ond**.

De siger noget om navneord:

en **smuk** pige

en **god** film

Hvis navneordet er et **t-ord**, kommer der et **-t** bag på tillægsordet:

et stort hus

Hvis navneordet står i **flertal**, kommer der et **-e** bag på tillægsordet:

to **søde** piger

Nogle tillægsord får tilføjet en ekstra konsonant, når de er bøjet i flertal:

en **smuk** pige - to **smukke** piger

Sæt streg under tillægsordet i den rigtige form.

1. De er nogle (aktiv / aktivt / aktive) drenge.
2. Vi graver et (dyb / dybt / dybe) hul.
3. Bogen handler om to (fattig / fattigt / fattige) bondemænd.
4. Det er en (frisk / friskt / friske) vind.
5. De (lav / lavt / lave) personer skal stå forrest.
6. Vi løste de (nem / nemt / nemme) opgaver.
7. Det var en (hård / hårdt / hårde) dag.
8. Find et (ren / rent / rene) håndklæde.
9. I er nogle (flink / flinkt / flinke) mennesker.
10. Har du en (skarp / skarpt / skarpe) kniv?

Gradbøjning af tillægsord

Når man bruger tillægsord til at sammenligne med, **gradbøjer** man dem.

Man kan bøje dem i tre grader:

I **1. grad** får tillægsordet ingen endelse på:

sød / sødt

I **2. grad** får tillægsordet endelsen **-ere** bagpå:

sødere

I **3. grad** får tillægsordet endelsen **-st** eller **-est** bagpå:

sødest

Når et tillægsord i 3. grad beskriver noget bestemt, får det et **-e** bagpå:

den sødeste kat

Nogle tillægsord får tilføjet en ekstra konsonant, når de gradbøjes:

smuk - smukkere - smukkest

Sæt streg under tillægsordet i den rigtige gradbøjning.

1. Det er en (dejlig / dejligere / dejligst) aften = **1. grad**
2. Det går (hurtig / hurtigere / hurtigst) sådan her = **2. grad**
3. Hun har en (mørk / mørkere / mørkest) jakke på = **1. grad**
4. Denne kat er den (sød / sødere / sødeste) = **3. grad**
5. Det er et (højt / højere / højest) tårn = **1. grad**
6. Min far er (stærk / stærkere / stærkest) = **3. grad**
7. Denne kjole er (flot / flottere / flottest) = **2. grad**
8. Jeg er (høj / højere / højest) end dig = **2. grad**
9. Lasse er (høj / højere / højest) = **3. grad**
10. Det var en (kort / kortere / kortest) film = **1. grad**

Sæt ring om tillægsordet i hver sætning.

1. Det er en kold aften.	6. Sikke en smuk vase.
2. Hun er en ond heks.	7. Jeg ønsker mig en ny bold.
3. Det er en dejlig sang.	8. Han er en flink mand.
4. Isbjørnen har en tyk pels.	9. Det er en svær opgave.
5. Jeg tog en ren tallerken.	10. Han er en rig mand.

Skriv tillægsordene ind i sætningerne.

Brug disse tillægsord (hvert ord må kun bruges én gang):

varm - fin - sur - svær - tyk - farlig - ren - hård

1. Sikke en _____ kjole, du har på.
2. Han læste en _____ bog.
3. Det er en _____ opgave.
4. Pas på, når du drikker. Kakaoen er _____.
5. Jeg er _____, fordi du driller mig.
6. Find en _____ bluse. Den anden er snavset.
7. En løve er _____.
8. Den melon har en _____ skal.

Forholdsord

Forholdsord fortæller noget om, hvor ting er:

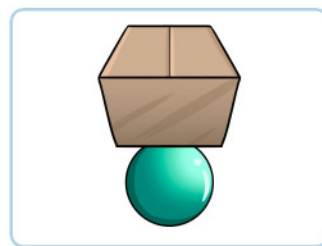
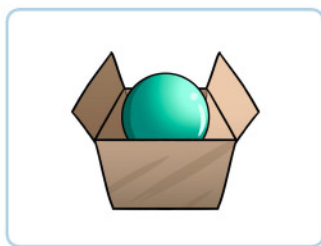
Bogen er **ovenpå** bordet.

Hunden ligger **under** bordet.

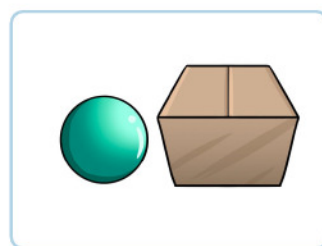
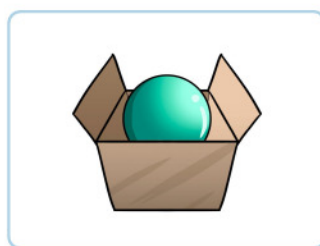
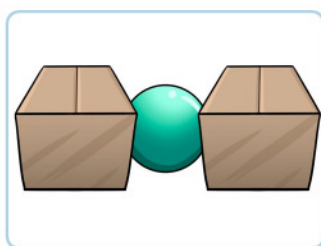
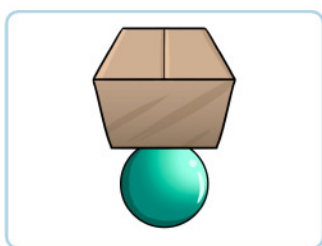

Sæt X under det billede, der passer til forholdsordet.

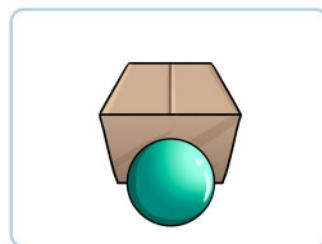
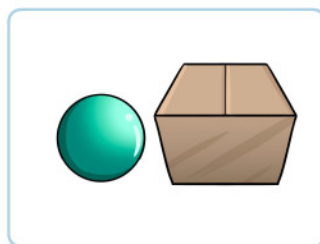
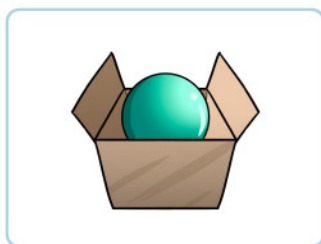
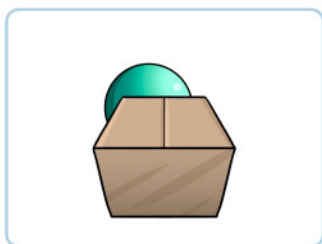
i:

mellem:

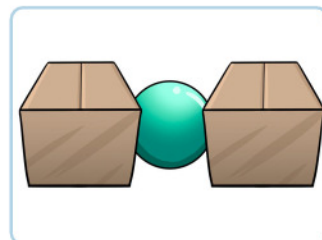
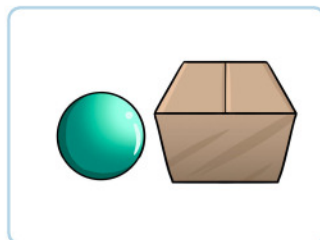
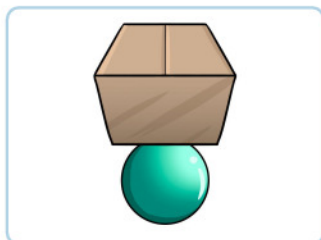
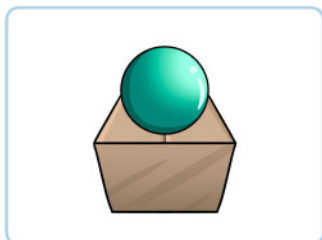
bagved:

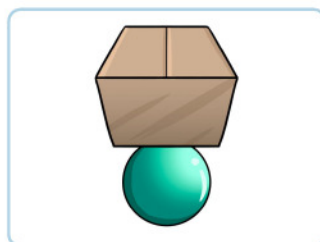
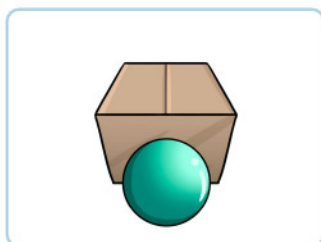
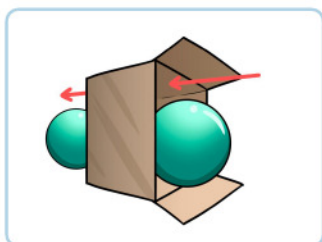

Sæt X under det billede, der passer til forholdsordet.

på:

under:

Find forholdsordet, og skriv det på linjen.

på - kat - løbe - gul - pige

dame - båd - stor - under - sjov

sove - dum - agurk - sej - i

mellem - mad - hest - skør - snak

vinter - banan - købe - over - lille

cykel - is - flot - gennem - skrive

Opsamlingsøvelse

Hvilken ordklasse er ordet med fed skrift? Sæt X ved det rigtige svar.

Jeg **skræller** kartoflerne.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord
- ☐ Forholdsord

Hun får **sukker** på sine havregryn.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord
- ☐ Forholdsord

Skal vi **spille** et spil?

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord
- ☐ Forholdsord

Du er en **sød** pige.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord
- ☐ Forholdsord

Blomsten er sprunget ud.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord
- ☐ Forholdsord

Vi mødtes en **sen** aften.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord
- ☐ Forholdsord

Jakken hænger **på** en bøjle.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord
- ☐ Forholdsord

Vi **har** to fjernsyn.

- ☐ Navneord
- ☐ Udsagnsord
- ☐ Tillægsord
- ☐ Forholdsord